

Warszawa, 07.09.2021 r.

Chroń swoje dziedzictwo! Nie bądź obojętny na jego dewastację!

Dziedzictwo, zwłaszcza kulturowe, to istotny element życia i pole działalności człowieka. Łączy spójnie dorobek materialny i duchowy przeszłych pokoleń z tym, co niosą obecne czasy. Synteza tych wartości określa naszą kulturę i tożsamość, bez których nie sposób odnaleźć się we współczesności. Poszczególnym elementom dziedzictwa możemy nadawać różne znaczenie. To, co stanowi wartość dla jednych, dla drugich może okazać się czymś zupełnie niezrozumiałym i obcym. Zabytkowa budowla może być duchowym sanktuarium dla jednych, a jedynie stertą misternie poukładanych kamieni dla drugich. Zdajemy sobie sprawę, że dziedzictwo kulturowe powinniśmy chronić i pielęgnować, ale często brakuje nam pomysłu, jak to robić. Jakie działania powinniśmy podjąć globalnie, a jakie lokalnie? Odpowiedzi na te fundamentalne dla ochrony dziedzictwa pytania przynosi kampania społeczna „Krajobraz mojego miasta”.

Zarządzaj krajobrazem. On sam się nie obroni!

Krajobraz kulturowy to połączenie krajobrazu naturalnego z dziełami wzniesionymi przez człowieka, śladami jego działań i przekształceń, dobrych i złych, efektów troski i brutalnej dewastacji. To skutek interakcji pomiędzy ludźmi a otoczeniem przyrodniczym na przestrzeni wieków. Jak podkreśla dr Andrzej Siwek, jeden z zaproszonych do udziału w kampanii ekspertów: „Krajobraz miejski to najbardziej skomplikowany i przetworzony przez człowieka krajobraz kulturowy, na który składa się – prócz podstaw fizjograficznych – to, co człowiek tworzył, często przez stulecia, swe własne dzieła łącząc z tymi, które odziedziczył po pokoleniach budujących miasto przed nim. W naszym najlepiej pojętym interesie, i jako jednostek, i jako społeczności, jest utrzymanie stanu równowagi między tym, co piękne a tym, co niezbędne, między tym, co zabytkowe a tym, co nowoczesne”.

Ani skansen, ani chaos. Równowaga kluczem do sukcesu

Trudno zdefiniować, co w krajobrazie nas razi. Czemu jeden jest harmonijny, a drugi od razu kole nas w oko. Dziś już nie zachwycają fabryczne kominy, które w XIX wieku były przecież

podziwiane i kojarzone jako widomy znak postępu. Cenimy zieleń, dla której przez setki lat nie było miejsca w przestrzeni miejskiej. Chcemy, by architektura poszczególnych obiektów do siebie pasowała, a sterczący pomiędzy parterowej zabudowy wieżowiec odbieramy jako dysonans. Podobnie chaos reklamowy, dzikie miejsca postojowe powstające kosztem zieleńców, dewastację fasad i małej architektury, zamianę rynków miasteczek w kamienne lub betonowe parkingi. Zachwianie równowagi następuje w chwili, kiedy zaczynamy szpetotę zauważać. To znak, że gospodarze miasta stracili kontrolę nad jego przestrzenią, podejmowali złe decyzje. Za część tych zjawisk odpowiada brak świadomości, obojętność na radość, jaką daje życie w otoczeniu harmonijnym i zadbanym.

Bez edukacji nie ma sukcesu. Chcesz chronić – musisz wiedzieć, jak!

Ważną grupą odbiorców, która znalazła się w centrum zainteresowania organizatorów kampanii „Krajobraz mojego miasta” są działacze samorządowi, którzy – wspierani przez ekspertów i liderów opinii publicznej – mogą najwięcej zmienić w przestrzeni kulturowej swojej małej Ojczyzny. Muszą być świadomi tego, jak łatwo zakłócić ład i równowagę przestrzenną przez nieprzemyślane inwestycje, tandetne wykonawstwo czy brak respektu dla wartości krajobrazowych. Muszą wiedzieć, jakie dalekosiężne skutki dla naszego otoczenia ma lekceważenie przepisów i planów oraz złe gospodarowanie przestrzenią. Kampania skierowana jest także do mieszkańców, bo to oni decydują, w jakim miejscu chcą żyć i jak dbać o dziedzictwo kulturowe zostawione nam przez poprzednie pokolenia.

Chcę chronić, mam co. Uchwal park kulturowy

Jeśli w Twoim mieście znajdują się obszary szczególnie ważne dla mieszkańców i turystów, rada gminy lub miasta może o nie lepiej zadbać, decydując się na stworzenie parku kulturowego – najwłaściwszej formy ochrony krajobrazu kulturowego. Parki kulturowe są ustanawiane przez demokratycznie wybranych reprezentantów lokalnej społeczności we współpracy z lokalnymi stowarzyszeniami, miłośnikami dziedzictwa kulturowego i osobami związanymi emocjonalnie z danym miejscem. Rada może opracować i przyjąć uchwały powołujące park kulturowy oraz przyjmujące program jego ochrony jako obowiązujące prawo miejscowe (wykonanie planu najlepiej powierzyć doświadczonym specjalistom). Dalsze

działania w obrębie ustanowionego parku kulturowego stworzą warunki, które pozwolą zachować wartości zabytkowe, umożliwią harmonijny rozwój, dadzą lokalnej społeczności satysfakcję z życia w pięknym, zadbanym miejscu. Bo dziedzictwo przede wszystkim jest dla mieszkańców. Turyści są jedynie jego krótkotrwałymi użytkownikami.

Kampania społeczna Krajobraz Mojego Miasta została zainaugurowana w 2016 roku przez Narodowy Instytut Dziedzictwa. Jej celem jest zwrócenie uwagi władz samorządowych, przedsiębiorców, instytucji oraz społeczeństwa na problemy związane z zarządzaniem krajobrazem kulturowym, chaosem reklamowym, a także popularyzacja idei parków kulturowych. Akcją, której pomysłodawczynią była prof. Magdalena Gawin, Generalny Konserwator Zabytków, Podsekretarz Stanu w MKiDN, wspierają m.in. Robert Gonera, Sebastian Karpiel-Buticka, Krzysztof Trebunia-Tutka, Wiktor Lach czy Jan Mencwel.

Narodowy Instytut Dziedzictwa to państwowa instytucja kultury, będąca eksperckim i opiniodawczym wsparciem dla Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu. Misją NID jest tworzenie podstaw dla zrównoważonej ochrony dziedzictwa kulturowego w celu jego zachowania dla przyszłych pokoleń poprzez wyznaczenie i upowszechnianie standardów ochrony oraz konserwacji zabytków, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie wartości i zachowania dziedzictwa kulturowego, a także gromadzenie i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie. Instytut, realizując swoje zadania statutowe, uznaje, że zarówno zabytki, jak i niematerialny dorobek kulturowy poprzednich pokoleń są świadectwem naszej przeszłości i jako ważna część naszego dziedzictwa mogą stanowić trwały fundament wspólnej przyszłości i zrównoważonego rozwoju naszej Ojczyzny.

Kontakt do mediów:

Edyta Piaszczyk

PR Manager

e-mail: e.piaszczyk@synertime.pl

tel.: 506 510 787

Wioletta Łabuda-Iwaniak

Kierownik Zespołu ds. Komunikacji Społecznej,

Koordynator kampanii społecznej „Krajobraz mojego miasta”

wlabuda@nid.pl